

***PRAKTIČNO USPOSABLJANJE  
Z DELOM (PUD)***

***INFORMACIJE DELODAJALCEM***

**2018/2019**

### ***Katera zakonodaja je pomembna za delodajalce, ki izvajajo PUD?***

- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju,
- Zakon o varstvu in zdravju pri delu,
- Zakon o štipendiranju,
- Zakon o delovnih razmerjih (mlajši delavci),
- Pravilnik o verifikaciji učnih mest,
- Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju,
- Pravilnik o zaključnem izpitu,
- Pravilnik o maturi,
- Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo in panožne kolektivne pogodbe.

### ***Razlika med izobraževanjem po individualni in kolektivni učni pogodbi***

Praktično izobraževanje v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju poteka v dveh delih. Del izobraževanja poteka v šolskih delavnicah kot praktični pouk, del izobraževanja pa pri delodajalcu kot praktično usposabljanje z delom (v nadaljevanju: PUD). Z izobraževalnimi programi je v srednjem poklicnem izobraževanju določen minimalni obseg praktičnega usposabljanja z delom in sicer 24 tednov oziroma 912 ur v treh letih izobraževanja, kar je skoraj tretjina celotnega izobraževalnega programa. Šole na podlagi koledarja, ki ga za posamezno šolsko leto izda Ministrstvo za šolstvo in šport, pripravijo plan izvedbe in razporeditev praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu. Za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom se mora skleniti pogodbeno razmerje. Individualna pogodba se sklepa praviloma za vsa leta dijakovega izobraževanja, kolektivna pa praviloma za eno leto z možnostjo podaljšanja. Razlika med pogodbama, ki pa je bolj vsebinskega pomena, je ta, da se z individualno učno pogodbo lahko čas praktičnega usposabljanja z delom poveča na račun praktičnega pouka, če se delodajalec in šola o tem dogovorita. Praktično usposabljanje z delom v srednjem poklicnem izobraževanju se **lahko** poveča s 24 tednov na maksimalno 53 tednov v treh letih izobraževanja. V tem primeru mora delodajalec podpisati aneks k individualni učni pogodbi in z aneksom definirati čas praktičnega usposabljanja z delom, ki je dogovorjen s šolo.

#### **Sklepajte individualne učne pogodbe!**

**Obrazec pogodbe lahko stiskate s spletnega portala OZS ali pa vam ga na vašo željo pošljemo po pošti. Individualno učno pogodbo pošljite na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Celovška 71, 1000 Ljubljana.**

### ***Razlika med praktičnim poukom in praktičnim usposabljanjem z delom***

Praktični pouk se izvaja v šoli (šolske delavnice), PUD pa v obratovalnici oziroma na objektu, del PUD pa lahko tudi v medpodjetniškem izobraževalnem centru. Praktični pouk ocenjuje učitelj z ocenami, medtem ko se PUD ocenjuje na podlagi dokumentacije in na predlog mentorja z opisno oceno »opravil« ali »ni opravil«. Pri PUD prejme delodajalec z napotnico tudi zbir doseženih kompetenc dijaka pri praktičnem pouku v šoli in okvirni izobraževalni program po posameznih letnikih. Kadar se na osnovi individualne učne pogodbe dijaka in delodajalca del praktičnega pouka, poleg PUD, iz šolskih delavnic prenese k delodajalcu, mora delodajalec oziroma mentor v okviru možnosti skladno z dejavnostjo, slediti izvedbenemu kurikulumu oziroma izobraževalnemu programu. V kolikor to ni mogoče, se morajo manjkajoča praktična znanja in spretnosti nadomestiti v šolskih delavnicah ali pri drugem delodajalcu.

### ***Kako lahko dobimo dodatne pomembne informacije?***

Podatke o izobraževalnih programih, ki se izvajajo, in vpisanih dijakih po letnikih, lahko delodajalci dobijo pri organizatorjih praktičnega izobraževanja v šolskih centrih in posameznih poklicnih in strokovnih šolah. Podatki o šolah in programih, ki se izvajajo so objavljeni na spletnih straneh pristojnega ministrstva ali na portalu [www.mojaizbira.si](http://www.mojaizbira.si). Vedno pa se za pomoč delodajalci lahko obrnejo na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije.

## ***Vmesni preizkus***

Dijak, ki je sklenil individualno učno pogodbo, mora praviloma v 2. letniku, v času praktičnega usposabljanja z delom, opraviti vmesni preizkus. Delodajalec oziroma mentor mora med vmesnim preizkusom zagotoviti enake delovne pogoje, kot so zagotovljeni med praktičnim usposabljanjem z delom. Dijak na vmesnem preizkusu lahko izvaja le dela, ki so sestavni del izobraževalnega programa. Nadzor nad vmesnim preizkusom in razgovor z dijakom ter delodajalcem izvede strokovni nadzornik. Delodajalci in dijaki so o obisku strokovnega nadzornika predhodno obveščeni s strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije. Za točen termin obiska (dan, ura) pa se dogovorita strokovni nadzornik in delodajalec. Dijak mora strokovnemu nadzorniku na vmesnem preizkusu predložiti dnevnik dela.

## ***Zaključni izpit***

Delodajalec mora dijaku omogoči priprave in izvajanje praktičnega dela zaključnega izpita, če se dijak odloči, da bo izdelek oziroma storitev izvajal pri njem. Prav tako mora delodajalec dijaku omogočiti najmanj šest prostih delovnih dni za pripravo na zaključni izpit, vključno za pripravo na strokovno teoretični del in preizkus znanja slovenščine. Ko dijak opravi zaključni izpit, ali se pogodbeno razmerje izteče, delodajalec nima več pogodbenih obveznosti do dijaka.

## ***Učna pogodba za praktično usposabljanje z delom***

V srednjem poklicnem izobraževanju se del izobraževanja izvaja v neposrednem delovnem procesu kot praktično usposabljanje z delom. Za izvajanje praktičnega usposablja z delom mora delodajalec skleniti pogodbeno razmerje kot individualno učno pogodbo, ki se sklene med delodajalcem in dijakom oziroma njegovim zakonitim zastopnikom, praviloma za dobo celotnega izobraževanja, ali kolektivno učno pogodbo, ki jo šola sklene z delodajalcem praviloma za eno šolsko leto za enega ali več dijakov, z možnostjo podaljšanja.

Individualna učna pogodba je sestavljena v štirih izvodih. **Podpisano in žigosano individualno učno pogodbo delodajalec pošlje na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Celovška cesta 71, 1000 Ljubljana.** Pristojna oseba zbornice pogodbo vpiše v register učnih pogodb in kopije pošlje delodajalcu, dijaku in šoli. **Pogodbo si delodajalci lahko stiskajo s spletnih strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije.**

Kolektivna učna pogodba se sklene med šolo in delodajalcem, dijaki pa so z njeno vsebino seznanjeni, za obdobje enega šolskega leta z možnostjo podaljšanja. Pogodba opredeljuje splošne pravice in obveznosti šole, dijakov in delodajalca, ter potrebne aktivnosti vseh partnerjev, ne glede na izobraževalni program. V aneksu pogodbe pa so opredeljeni izobraževalni program, poklici, naslov dijakov in mentorjev ter termini izvajanja PUD.

Možen je tudi tako imenovani prehod med pogodbami in sicer se lahko kolektivna učna pogodba kadarkoli prekine (sporazumno s strani enega od partnerjev ali dijaka) in sklene namesto nje individualna učna pogodba in obratno. Ne glede na sklenjeno pogodbeno razmerje sme praktično in teoretično izobraževanje dijaka trajati največ 8 ur dnevno, vendar tedensko ne sme presegati z zakonom in kolektivno pogodbo določene tedenske delovne obveznosti, zmanjšane za dve uri, torej maksimalno 38 ur tedensko. Dijakom, ki se izobražujejo več kot 8 mesecev, mora biti zagotovljeno najmanj osem tednov počitnic v letu. Pri praktičnem usposabljanju z delom, ki se izvaja pri delodajalcu, se glede nočnega dela, odmorov in počitkov, opravičenih odsotnosti z dela, posebnega varstva mladine ter disciplinske in odškodninske odgovornosti, uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja. **Delodajalec lahko naloži dijaku le dela, ki so določena z izobraževalnim programom!**

## Obveznosti delodajalcev pri praktičnem usposabljanju z delom

OBVEZNOSTI DELODAJALCEV	INDIVIDUALNA ALI KOLEKTIVNA UČNA POGODBA
Status - praktikanta	dijak
Nagrada	V času praktičnega usposabljanja z delom
Verifikacija obratovalnice (učnega mesta)	DA
Izplačilo nagrade	Po Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo
Malica ter prevoz na delo in z dela (prevoz najmanj v višini 70 % najcenejšega javnega prevoza)	V času praktičnega usposabljanja z delom
Pavšalni prispevek za primer poškodbe pri delu in poklicno bolezen	DA – prijava na ZZZS - obrazec M 12
Prispevek za zdravstveno zavarovanje; 6,36% od celotno izplačanega dohodka	Gre v breme zavarovanca
Plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	NE
Obveščanje DURS - na REK-1a obrazcu	DA

### **Nagrada dijakom**

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju navaja, da ima dijak v času praktičnega usposabljanja z delom pravico do nagrade v skladu s panožno kolektivno pogodbo za ustrezno dejavnost oziroma drugimi predpisi. Za člane Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije velja Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo, ki navaja:

V času praktičnega usposabljanja z delom oziroma v času obvezne prakse imajo dijaki in študenti pravico do nagrade za polni delovni čas najmanj v naslednjih zneskih:

Dijaki		Neobdavčeni prejemki po Uredbi o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja (Uradni list RS št. 140/06 in 76/08). Neobdavčeni so do 172 € za opravljeno obvezno praktično delo v obdobju enega meseca.
1. letnik	90 €	
2. letnik	120 €	
3. letnik	150 €	
4. letnik	150 €	
Študenti	170 €	

Delodajalci morajo dijakom izplačati nagrado po veljavnih predpisih in za to izdati ustrezen dokument!

**Ker so se pojavile kršitve določil učne pogodbe s strani delodajalcev vas prosimo, da spoštujete zakonske obveznosti in določila učne pogodbe o izplačilu mesečne nagrade dijaku oziroma študentu.**

**Finančne spodbude so vezane tudi na izplačila omenjenih obveznosti!**

## **Zagotavljanje varstva in zdravja pri delu na praktičnem usposabljanju z delom**

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu je zaradi pretežno mladoletnih oseb, ki izvajajo praktično usposabljanje z delom, zelo zahtevno. Zelo pomembno je, da delodajalci oziroma mentorji prav varnosti in zdravju pri delu ter varstvu okolja in ekologiji posvetijo veliko pozornost. Med samim procesom morajo biti dijaki ustrezno vodeni, nadzirani in predhodno seznanjeni s tveganjem na posameznem delovnem mestu. Delodajalec mora dijaka pred začetkom praktičnega usposabljanja z delom seznaniti z varnostjo in varovanjem zdravja pri delu.

### **Povzetek**

- Vse obratovalnice, kjer se izvaja praktično usposabljanje z delom po programih srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, za katere je predpisano vsaj 8 tednov praktičnega usposabljanja, **morajo biti verificirane!**
- Delodajalci morajo izpolnjevati minimalne kadrovske in materialne pogoje.
- **Verifikacijo izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in je brezplačna!**
- Za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom (PUD) se mora skleniti učna pogodba.
- Učna pogodba je lahko individualna (sklenjena med delodajalcem in dijakom) in kolektivna (sklenjena med šolo in delodajalcem).
- Delodajalec sme dijaku naložiti le dela, ki so predvidena v posameznem izobraževalnem programu.
- Dijaki, ki imajo sklenjene individualne učne pogodbe morajo praviloma v 2. letniku opravljati vmesni preizkus. Vmesni preizkus se izvaja tam, kjer se dijak praktično usposablja z delom. Vmesni preizkus izvede Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.
- V času praktičnega usposabljanja z delom ima dijak pravico do nagrade.
- Delodajalec mora dijaka prijaviti na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in poskrbeti za plačilo mesečnega pavšalnega prispevka za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.
- Dodatni specialistični zdravniški pregledi pri specialistih medicine dela za dijake, ki se praktično usposabljaajo z delom (v sklopu izobraževalnega programa), niso potrebni.
- Delodajalci se lahko za dodatne informacije obrnejo na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, ali na svojo območno obrtno-podjetniško zbornico.

Delodajalci, ki bodo sprejeli dijake na obvezno praktično usposabljanje z delom, morajo skleniti učno pogodbo. Učno pogodbo lahko sklenejo direktno z dijakom oziroma njegovim zakonitim zastopnikom (**individualna učna pogodba**) ali pa s šolo (**kolektivna učna pogodba**). Pomembno je, da mora biti obratovalnica predhodno verificirana, ne glede na vrsto učne pogodbe.

**Delodajalcem, ki imajo verificirane obratovalnice svetujemo, da sklepajo individualne učne pogodbe, saj bodo na ta način za vsako šolsko leto, prejeli dodatna stimulaturna sredstva. Sredstva so odvisna od proračunskih sredstev, ki jih namenja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.**

Individualna učna pogodba se nahaja na spletnih straneh OZS. Izpolnjeno individualno učno pogodbo v štirih izvodih pošljite v registracijo na naslov: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Celovška 71, 1000 Ljubljana, s pripisom učna pogodba.

**Informacije o verifikaciji obratovalnice: Ana Dragičević, [ana.dragicevic@ozs.si](mailto:ana.dragicevic@ozs.si), tel.: 01 58 30 828.**